

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.3-1.18>

М. А. Аніщенко

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри управління і економіки фармації,
медичного та фармацевтичного права
Запорізького державного медичного університету

**ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ
ЗДІЙСНЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ТА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ,
ЩО ГОТУЮТЬ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

У статті проаналізовано нормативно-правову базу, що регламентує здійснення антикорупційної діяльності в закладах вищої та післядипломної освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я, визначено загальні засади та особливості здійснення такої діяльності, встановлено суб'єктів, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції» та які підлягають юридичній відповідальності за корупційні правопорушення, окреслено основні напрями антикорупційної діяльності у вищезазначених закладах вищої та післядипломної освіти.

Ефективне здійснення державної політики подолання корупції у сфері охорони здоров'я неможливе без ефективної роботи з питань запобігання, виявлення та протидії корупції в закладах вищої освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я. Дане питання є принциповим та важливим аспектом антикорупційної діяльності у сфері охорони здоров'я, адже у відомчих закладах вищої та післядипломної освіти Міністерства охорони здоров'я України зосереджено потужний кадровий потенціал фахівців медицини та фармації найвищої кваліфікації, вони є науковими центрами розвитку інноваційної медико-фармацевтичної думки в Україні (наукові розробки науково-педагогічних працівників названих навчальних закладів стосуються в тому числі етико-деонтологічних аспектів медицини та фармації), зазначені заклади вищої та післядипломної освіти мають потужні клінічні бази, що надають або беруть участь у наданні медичної допомоги населенню. А головне, у середовищі вищих та післядипломних закладів медичної та фармацевтичної освіти під впливом освітнього процесу формується багатогранна особистість майбутнього лікаря та провізора, зароджуються та проходять процес становлення морально-етичні принципи цих особистостей, виховується політична та правова свідомість, культура індивідумів, вибудовується соціокультурне підґрунтя несприйняття корупції на сенситивно-емоційному та раціональному рівнях.

Особливістю закладів вищої освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я в контексті антикорупційної діяльності, на відміну від інших закладів вищої освіти, полягає також і в тому, що антикорупційна діяльність у даному випадку детермінується, крім загальних, особливими соціальними регуляторами, такими як: біоетика, медична та фармацевтична деонтологія, медичне та фармацевтичне право.

Ключові слова: антикорупційна діяльність, заклади вищої освіти, заклади післядипломної освіти, сфера охорони здоров'я.

Постановка проблеми. Ефективне здійснення державної політики подолання корупції
© Аніщенко М. А., 2019

ції у сфері охорони здоров'я неможливе без ефективної роботи з питань запобігання, виявлення та протидії корупції в закладах вищої освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я. Дане питання є принциповим та важливим аспектом антикорупційної діяльності у сфері охорони здоров'я, адже у відомчих закладах вищої та післядипломної освіти Міністерства охорони здоров'я України зосереджено потужний кадровий потенціал фахівців медицини та фармації найвищої кваліфікації, вони є науковими центрами розвитку інноваційної медико-фармацевтичної думки в Україні (наукові розробки науково-педагогічних працівників названих навчальних закладів стосуються в тому числі етико-деонтологічних аспектів медицини та фармації), зазначені заклади вищої та післядипломної освіти мають потужні клінічні бази, що надають або беруть участь у наданні медичної допомоги населенню. А головне, у середовищі вищих та післядипломних закладів медичної та фармацевтичної освіти під впливом освітнього процесу формується багатогранна особистість майбутнього лікаря та провізора, зароджуються та проходять процес становлення морально-етичні принципи цих особистостей, виховується політична та правова свідомість, культура індивідумів, вибодовується соціокультурне підґрунтя несприйняття корупції на сенситивно-емоційному та раціональному рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковими розробками питань антикорупційної діяльності у вищих закладах освіти, в тому числі у вищих медичних закладах освіти, займалися такі вчені, як Бабенко К., Діденко Н., Кондрашова М., Лазаренко С., Попченко Т., Хрімлі О., Яковець Н.

Однак питання антикорупційної діяльності в закладах вищої та післядипломної освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я, потребують подальших наукових досліджень та вдосконалення через наявність проблем, малодосліджуваність та динамічність змін у правовідносинах у сфері охорони здоров'я.

Так, Т. Попченко запропоновано впровадження бізнес- та юридичної освіти у вищих медичних навчальних закла-

дах України як одного із шляхів набуття навичок легальної приватної медичної практики та формування антикорупційної поведінки фахівців з охорони здоров'я шляхом розроблення та впровадження навчальних програм із менеджменту, маркетингу, бізнес-планування, правових аспектів підприємництва у сфері охорони здоров'я [1, с. 6].

На думку авторів навчально-методичного посібника «Прояви корупції в системі освіти: запобігання та протидія», подолання корупції в навчальних закладах України потребує: вдосконалення законодавства про відповідальність за корупційні правопорушення; формування державної антикорупційної політики, визначення на її підставі стратегії й тактики протидії корупції в навчальних закладах; визначення суб'єктів протидії корупції в освіті, їхніх повноважень; розроблення та практичної реалізації програм протидії корупції в навчальних закладах, які б включали відповідні соціально-економічні, політичні, правові, організаційно-управлінські, ідеологічні, правоохоронні та інші заходи; використання позитивного досвіду антикорупційної діяльності в освіті інших країн і міжнародної спільноти у цілому; розширення співробітництва з іншими країнами та міжнародними організаціями у сфері протидії корупції в навчальних закладах; забезпечення якості навчання відповідно до сучасних вимог; викорінення корупційної практики в усіх основних компонентах внутрішнього середовища навчального закладу; формування мотивації до навчання, високих моральних якостей у майбутньої управлінської еліти нашої держави тощо [2, с. 86].

Мета статті. Проаналізувати нормативно-правову базу, що регламентує здійснення антикорупційної діяльності в закладах вищої та післядипломної освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я, визначити загальні засади та особливості здійснення такої діяльності.

Методи дослідження: структурно-функціональний, системно-аналітичний та порівняльно-правовий методи.

Виклад основного матеріалу. Антикорупційна діяльність у закладах вищої медичної освіти має такі ознаки:

– є нормативною вимогою, передбаченою, в першу чергу, Законом України «Про запобігання корупції» та іншими антикорупційними нормативно-правовими актами;

– здійснюється не тільки і не стільки уповноваженим підрозділом (особою) з питань запобігання та виявлення корупції, а в першу чергу – ректором, членами ректорату, керівниками структурних підрозділів, іншими представниками трудового колективу за сприяння студентського самоврядування;

– за своєю суттю є переважно превентивною діяльністю, що спрямована на профілактику хронічної соціальної хвороби – корупції, та спрямована на захист законних прав та інтересів студентів, посадових осіб, науково-педагогічних працівників;

– має певні особливості, оскільки заклад вищої медичної освіти, як правило, має у своєму складі заклад охорони здоров'я – університетські лікарні або клініки, а також клінічні кафедри, де здійснюється не лише науково-педагогічна, а й лікувально-діагностична діяльність, що може характеризуватися додатковими корупційними ризиками.

Особливість закладів вищої освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я в контексті антикорупційної діяльності, на відміну від інших закладів вищої освіти, полягає також і в тому, що антикорупційна діяльність у даному випадку детермінується, крім загальних, особливими соціальними регуляторами, такими як: біоетика, медична та фармацевтична деонтологія, медичне та фармацевтичне право.

Так, наприклад, ст. 78¹ Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» передбачено певні професійні обмеження, які, на нашу думку, мають антикорупційну складову частину та не дозволяють:

1) одержувати від суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво та/або реалізацію лікарських засобів, виробів медичного призначення, їхніх представників неправомірну вигоду;

2) одержувати від суб'єктів господарювання, які здійснюють виробництво та/або реалізацію лікарських засобів, виробів медичного призначення, їхніх представників зразки лікарських засобів, виробів

медичного призначення для використання у професійній діяльності (крім випадків, пов'язаних із проведенням відповідно до договорів клінічних досліджень лікарських засобів або клінічних випробувань виробів медичного призначення);

3) рекламувати лікарські засоби, виробити медичного призначення, в тому числі виписувати лікарські засоби на бланках, що містять інформацію рекламного характеру, та зазначати виробників лікарських засобів (торговельних марок);

4) на вимогу споживача під час реалізації (відпуску) лікарського засобу не надавати або надавати недостовірну інформацію про наявність у даному аптечному закладі лікарських засобів із такою самою діючою речовиною (за міжнародною непатентованою назвою), формою відпуску та дозуванням, зокрема приховувати інформацію про наявність таких лікарських засобів за нижчою ціною [3].

Також Кримінальним кодексом України встановлено кримінальну відповідальність за особливою статтею, яка передбачає кримінальну відповідальність лише для медичних працівників і, на нашу думку та виходячи з усталеної судової практики, має корупційний характер, оскільки передбачає отримання неправомірної вигоди через використання службового становища. Це частина перша ст. 184 Кримінального кодексу України «Порушення права на безоплатну медичну допомогу» [4].

Варто зазначити, що суб'єктами, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», серед працівників закладів вищої та післядипломної освіти, є усі працівники вищенаведених закладів. Такий умовивід ми можемо зробити, проаналізувавши ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції», яка до вищевказаних суб'єктів відносить посадових осіб юридичних осіб публічного права, а також осіб, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважених на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми, а також інших осіб, які не є службовими особами та які

виконують роботу або надають послуги відповідно до договору з підприємством, установою, організацією [5].

Таким чином, у складі працівників закладів вищої та післядипломної освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я, можна виділити такі групи суб'єктів, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції» та що несуть юридичну відповідальність за корупційні правопорушення:

1) посадові особи – суб'єкти декларування закладів вищої та післядипломної освіти;

2) посадові особи державних та комунальних закладів вищої та післядипломної освіти;

3) посадові особи приватних закладів вищої та післядипломної освіти;

4) працівники закладів вищої та післядипломної освіти незалежно від форми власності.

До посадових осіб – суб'єктів декларування належать керівники державних та комунальних закладів вищої та післядипломної освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я, що зобов'язані подавати електронні декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та повідомлення про істотні зміни в майновому стані відповідно до вимог фінансового контролю за Законом України «Про запобігання корупції». За невиконання даних вимог суб'єкти декларування несуть відповідну юридичну відповідальність. Крім того, на суб'єктів декларування поширюються також і інші антикорупційні вимоги, які застосовуються і до інших посадових осіб державних та комунальних закладів вищої та післядипломної освіти. До таких вимог, наприклад, належать обмеження щодо отримання подарунків, обов'язок щодо запобігання та врегулювання потенційного та реального конфліктів інтересів тощо, юридична відповідальність за недотримання таких вимог.

Що стосується посадових осіб приватних закладів вищої та післядипломної освіти та працівників закладів вищої та післядипломної освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я незалежно від форми власності, то на них поши-

рюється лише обмеження, встановлене у ст. 22 Закону України «Про запобігання корупції». Зміст даного обмеження полягає в тому, що вищенаведеним суб'єктам забороняється використовувати свої службові повноваження або своє становище та пов'язані із цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, у тому числі використовувати будь-яке державне чи комунальне майно або кошти у приватних інтересах [5]. Відмінність посадових осіб приватних закладів та працівників цих же закладів незалежно від форми власності як суб'єктів корупційних правопорушень полягає у відмінності складів даних правопорушень. Так, наприклад, щодо злочину, передбаченого статтею 354 Кримінального кодексу України «Підкуп працівника підприємства, установи чи організації», суб'єктом може бути працівник закладу вищої або післядипломної освіти, що готує фахівців у сфері охорони здоров'я; а щодо злочину, передбаченого статтею 364¹ Кримінального кодексу України, суб'єктом може бути посадова особа цього ж закладу приватної форми власності, але не може бути працівник [4].

Основними нормативно-правовими актами, що регламентують антикорупційну діяльність, у тому числі у закладах вищої медичної освіти, є:

– Закон України «Про запобігання корупції» [5];

– Постанова КМУ від 04.09.2013 р. № 706 «Питання запобігання та виявлення корупції» [6];

– Методичні рекомендації щодо діяльності уповноважених підрозділів, затверджені рішенням НАЗК від 13.07.2017 р. № 317 [7];

– Методичні рекомендації щодо підготовки та реалізації антикорупційних програм юридичних осіб, затверджені рішенням НАЗК від 22.09.2017 р. № 734 [8];

– Типова антикорупційна програма юридичної особи, затверджена рішенням НАЗК від 02.03.2017 № 75 [9];

– Порядок перевірки факту подання суб'єктами декларування декларацій відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» та повідомлення Національного агентства з питань запобі-

гання корупції про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій, затверджений рішенням НАЗК від 06.09.2016 р. № 19 [10];

– Роз'яснення щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю, затверджене рішенням НАЗК від 11.08.2016 р. № 3 (із змінами) [11];

– Методичні рекомендації щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, затверджені рішенням НАЗК від 29.09.2017 р. № 839 [12];

– інші чинні нормативно-правові акти.

Основними напрямками антикорупційної діяльності у закладі вищої медичної освіти є нижченаведені функції:

1) розроблення та затвердження локальних антикорупційних документів, до яких належать: Етичний кодекс; Антикорупційна програма; План заходів, спрямованих на запобігання, протидію та виявлення корупції на певний рік; Положення про Комісію з оцінки корупційних ризиків у діяльності закладу вищої медичної освіти; розроблені пам'ятки для посадових осіб (наприклад, 10 підготовчих кроків до успішної е-декларації, алгоритм дій посадової особи в разі пропозиції неправомірної вигоди або подарунка); звіти про виконання антикорупційних заходів тощо;

2) виконання вимог щодо прозорості (транспарентності). Інформація щодо Уповноваженої особи (ПІБ, робочий та мобільний номери телефону, адреса електронної пошти, номер службового кабінету, години прийому), а також локальні акти закладу вищої медичної освіти, наказ про початок проведення процедури оцінки корупційних ризиків та репортажі про заходи антикорупційного спрямування повинні знаходитися у відкритому доступі на офіційному веб-сайті закладу; виконання вимог наказів МОЗ України від 26.04.2017 № 459 та від 25.07.2017 № 848, постійна співпраця із громадськістю;

3) здійснення оцінки корупційних ризиків у діяльності закладу вищої медичної освіти:

– публікація на сайті наказу про початок проведення оцінки корупційних ризиків;

– за можливістю – залучення громад-

ськості до оцінки корупційних ризиків;

– створення комісії з оцінки корупційних ризиків;

– складення плану роботи комісії з оцінки корупційних ризиків;

– ідентифікація та оцінка корупційних ризиків;

– підготовка та затвердження звіту про оцінку корупційних ризиків та плану заходів щодо їхнього усунення (мінімізації) [13, с. 119];

4) масово-роз'яснювальна робота та антикорупційна освіта:

– зустрічі зі студентами та інтернами з антикорупційних питань у тому числі за участі представників правоохоронних органів;

– виступи з антикорупційних питань на засіданнях вченої ради закладу вищої медичної освіти, вчених рад факультетів, конференції трудового колективу, медичної ради університетської клініки, наради, засідання кафедр та інші зібрання;

– проведення навчальних занять з антикорупційної роботи із працівниками закладу вищої медичної освіти;

– участь уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції у семінарах, тренінгах, курсах підвищення кваліфікації з антикорупційних питань [14, с. 72];

5) запобігання конфлікту інтересів:

– постійно має проводитися контроль за дотриманням норм закону та внутрішніх локальних документів щодо порядку запобігання і врегулювання потенційного та реального конфлікту інтересів у діяльності посадових осіб закладу вищої медичної освіти;

– здійснення аналізу наказів за особовим складом щодо наявності/відсутності конфлікту інтересів уповноваженою особою;

– візування уповноваженою особою наказів щодо призначення премій;

6) контроль подання е-декларацій:

– надання методичної та правової допомоги у заповненні та оприлюдненні декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, суб'єктам декларування в Університеті уповноваженою особою;

– вручення під підпис суб'єктам декларування повідомлення про необхідність подання декларацій, проведення пере-

вірки фактів подання декларацій та їхньої своєчасності;

7) антикорупційна діяльність структурних підрозділів та колегіальних органів:

– у роботі колегіальних органів (Вчена рада, Конференція трудового колективу, тендерний комітет, атестаційна комісія тощо) в разі наявності заявляється про обставини конфлікту інтересів, відповідна посадова особа не бере участі в голосуванні, що заноситься до протоколу;

– у приймальній комісії перед початком вступної кампанії оформлюється протокол, що підписується усіма членами приймальної комісії (в тому числі технічними секретарями), на кожному засіданні розглядаються антикорупційні питання;

– на усіх факультетах та кафедрах проводиться щосеместровий антикорупційний інструктаж науково-педагогічних працівників;

– в університетській клініці питання запобігання корупції щоквартально розглядається на засіданнях медичної ради;

– в усіх структурних підрозділах оцінено корупційні ризики та розроблено відповідні заходи щодо їх усунення, студентська рада теж проводить щосеместрові бесіди зі студентами з антикорупційних питань;

8) виконання інших вимог щодо запобігання корупції:

– постійне ведення необхідної документації згідно із чинним антикорупційним законодавством (журнал обліку повідомлень про випадки вчинення корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень, журнал обліку консультацій із питань дотримання вимог антикорупційного законодавства, журнал обліку повідомлень про конфлікт інтересів, журнал обліку осіб притягнутих до відповідальності за вчинення корупційного правопорушення);

– ведення реєстру антикорупційних заходів;

– ведення та постійне оновлення обліку антикорупційних нормативно-правових актів;

– імплементація антикорупційних норм до документів закладу вищої медичної освіти (господарсько-правових договорів, посадових інструкцій, положень про структурні підрозділи, контракти тощо);

9) перспективним напрямом є також

проведення круглих столів та науково-практичних конференцій з антикорупційної тематики [13, с. 121].

Такий алгоритм антикорупційної діяльності може бути в подальшому врахований під час розроблення методичних рекомендацій НАЗК щодо здійснення антикорупційної діяльності в закладах вищої медичної освіти, які, на нашу думку, мають бути розроблені, затверджені та впроваджені в антикорупційну практику зазначених закладів із метою однакового застосування антикорупційного законодавства.

Висновки. Таким чином, загальними засадами здійснення антикорупційної діяльності у закладах вищої та післядипломної освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я, є:

1) утворення уповноваженого підрозділу (особи) з питань запобігання та виявлення корупції;

2) визначення суб'єктів, на яких поширюється дія антикорупційного законодавства;

3) розроблення та затвердження необхідної документації з питань запобігання та виявлення корупції (накази, план антикорупційних заходів, положення про уповноважений підрозділ із питань запобігання та виявлення корупції, етичний кодекс, звіт про оцінку корупційних ризиків та заходи щодо їхнього усунення (мінімізацію);

4) робота щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;

5) контрольна та роз'яснювально-консультативна діяльність щодо правильного та своєчасного подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

6) періодична робота з оцінки корупційних ризиків (як правило, один раз на рік);

7) забезпечення транспарентності та налагодження зв'язків із громадськістю;

8) взаємодія між підрозділами щодо здійснення антикорупційних заходів;

9) антикорупційна освіта працівників та осіб, що навчаються;

10) виконання інших вимог антикорупційного законодавства.

Антикорупційна діяльність у закладах вищої та післядипломної освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я, характеризується такими особливостями:

1) у структурі закладів вищої та піс-

лядипломної освіти, що готують фахівців у сфері охорони здоров'я, може бути заклад охорони здоров'я, що підвищує складність антикорупційної роботи та корупційні ризики;

2) антикорупційна діяльність, крім загальних, визначається особливими соціальними регуляторами, серед яких – біоетика, медична та фармацевтична деонтологія, медичне та фармацевтичне право.

Крім того, антикорупційна діяльність приватних закладів може обмежуватись регулярною оцінкою корупційних ризиків, складанням та затвердженням антикорупційних заходів.

Список використаної літератури:

1. Попченко Т. Розвиток державно-управлінських механізмів протидії виникненню корупції у сфері охорони здоров'я в Україні : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління. Київ, 2010. 24 с.
2. Бабенко К., Діденко Н., Кондрашова М., Лазаренко С., Хрімлі О., Яковець Н. Прояви корупції в системі освіти: запобігання та протидія. Навчально-методичний посібник. Київ, 2016. 236 с.
3. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
5. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
6. Питання запобігання та виявлення корупції: постанова Кабінету Міністрів України від 04.09.2013 № 706. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/706-2013-%D0%BF>.
7. Методичні рекомендації щодо діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції, затверджені рішенням НАЗК від 13.07.2017 № 317. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0317884-17/>.
8. Методичні рекомендації щодо підготовки та реалізації антикорупційних програм юридичних осіб, затверджені рішенням НАЗК від 22.09.2017 р. № 734. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0734884-17>.
9. Типова антикорупційна програма юридичної особи, затверджена рішенням НАЗК від 02.03.2017 № 75. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n658>.
10. Порядок перевірки факту подання суб'єктами декларування декларацій відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» та повідомлення Національного агентства з питань запобігання корупції про випадки неподання чи несвоєчасного подання таких декларацій затверджено рішенням НАЗК від 06.09.2016 № 19. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1479-16>.
11. Роз'яснення щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю, затверджене рішенням НАЗК від 11 серпня 2016 року № 3 (із актуальними змінами). URL : https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/2019/zagalnyy_fayl_rozjasnenvid_08.02.19_2_0.pdf.
12. Методичні рекомендації щодо запобігання та врегулювання конфліктів інтересів, затверджені рішенням НАЗК від 29.09.2017 р. № 839. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0839884-17>.
13. Рошиян Н., Аніщенко М. Антикорупційна діяльність у закладах вищої медичної освіти: основні напрями. Правові проблеми сучасної трансформації охорони здоров'я: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції 23 травня 2019 року / За заг. ред. Ю.М. Колесника. Запоріжжя, 2019. 148 с.
14. Аніщенко М.А. Перспективний розвиток правової освіти у сфері охорони здоров'я як гарантія реалізації медичної реформи в Україні. *Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики*. № 1(29). 2019. С. 67-73.

Anishchenko M. General provisions and peculiarities of the implementation of anti-corruption activities in institutions of higher and postgraduate education training professionals in health

The article analyzes the regulatory framework governing the implementation of anti-corruption activities in institutions of higher and postgraduate education, training specialists in the field of healthcare, defines the general provisions and features of such activities, identifies the subjects covered by the Law of Ukraine "On Prevention of Corruption" and the sub-

ject legal responsibility for corruption offenses, outlines the main areas of anti-corruption activities and the aforementioned institutions of higher and postgraduate education.

Effective implementation of the state policy of overcoming corruption in the healthcare sector is impossible without effective work on the prevention, detection and combating corruption in higher education institutions that train healthcare professionals. This issue is a fundamental and important aspect of anti-corruption activities in the field of health care, because in the departmental institutions of higher and postgraduate education of the Ministry of Health of Ukraine the powerful human resources of highly qualified specialists in medicine and pharmacy are concentrated, they are scientific centers for the development of innovative medical and pharmaceutical thought in Ukraine (scientific developments scientific and pedagogical workers of these educational institutions concern, including ethical and deontological their aspects of medicine and pharmacy), these institutions of higher and postgraduate education have powerful clinical facilities that provide or participate in the provision of medical care to the population. And most importantly, in the environment of higher and postgraduate institutions of medical and pharmaceutical education, under the influence of the educational process, the multifaceted personality of the future doctor and pharmacist is formed, the moral and ethical principles of these personalities are born and go through, the political and legal consciousness, the culture of individuals are educated, the sociocultural foundation of rejection is built corruption on sensory-emotional and rational levels.

A feature of higher education institutions that train healthcare specialists in the context of anti-corruption activities, unlike other higher education institutions, is also that anti-corruption activities in this case are determined, in addition to general ones, by special social regulators, such as bioethics, medical and pharmaceutical deontology, medical and pharmaceutical law.

Key words: anti-corruption activities, institutions of higher education, institutions of postgraduate education, sphere of health care.